

Marek Makarska-Cynk

Nowe możliwości w finansowaniu innowacji MSP : kredyt technologiczny

Ekonomiczne Problemy Usług nr 80, 189-199

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

MARIA MAKARSKA-CYNK

PKO BP

NOWE MOŻLIWOŚCI W FINANSOWANIU INNOWACJI MSP – KREDYT TECHNOLOGICZNY

Wprowadzenie

Artykuł prezentuje możliwości finansowania innowacyjnych rozwiązań w firmach, ze szczególnym uwzględnieniem dotacji unijnych z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka w aspekcie działania 4.3 tzw. kredyt technologiczny z uwzględnieniem dotacji UE na lata 2007–2013. W artykule zaprezentowano podłoże innowacyjności, podstawowe cele działania tzw. premii technologicznej, bariery w wykorzystaniu środków przez firmy MSP oraz wdrożone ułatwienia.

1. Fundusze Unii Europejskiej na rzecz rozwoju innowacji

Od lat temat funduszy unijnych i przyznanych w ślad za nimi dotacji cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem szerokiego grona odbiorców, w tym także przedsiębiorców. Polityka spójności Unii Europejskiej w swej idei zakłada zmniejszenie różnic w poziomie rozwoju oraz poziomie życia w regionach Unii. Drogą do takiego stanu ma być udzielenie pomocy słabiej rozwiniętym regionom i sektorom gospodarek państw członkowskich. U podstaw funduszy UE, dostępnych dla naszego kraju, stoją Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia. Celem strategicznym stało się tworzenie warunków do rozwoju i wzrostu konkurencyjności gospodarki m.in. poprzez podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw, a także budowę i modernizację infrastruktury technicznej. Strategia określa priorytety i obszary wykorzystania środków unijnych i krajowych w latach 2007–2013. Przedstawia system wdrażania funduszy strukturalnych w drugiej perspektywie finansowej. Dzięki doświadczeniom nabytym w wydatkowaniu środków z programów przedakcesyjnych (PHARE 2000, SAPARD, ISPA) oraz z funduszy strukturalnych 2004–2006 (pomoc wyniosła 213 mld euro)¹ stało się niemalże pewne, iż bardzo duży nacisk na wydat-

¹ W ramach funduszy strukturalnych zarezerwowano ponad 1 mld euro (0,5% całości) na finansowanie działań innowacyjnych i pomocy technicznej przy realizacji polityki strukturalnej, w: *Źródła finansowania działalności polskich przedsiębiorstw w ramach Fundusze przedakcesyjne i strukturalne UE*, CEI LFR, Lublin, listopad 2002, s. 39.

kowanie powinien być ukierunkowany m.in. na te dziedziny gospodarki, które potrzebują rozwoju poprzez wdrożenie innowacji. Według NSRO, w Polsce dostępnych jest na lata 2007–2013 aż 16 programów na szczeblu wojewódzkim (zupełna nowość w dystrybucji środków), tzw. Regionalne Programy Operacyjne (dostępne w ramach danego województwa), oraz 6 sektorowych ogólnokrajowych Programów Operacyjnych. Programom Operacyjnym w konsekwencji otrzymanych niemałych środków wskazano podstawowe zadania, jakie mają realizować. Łączną kwotę 67,3 mld euro podzielono na poszczególne PO (tab. 1).

Tabela 1

Podział środków

Program Operacyjny	Oznaczenie	Udział (%)	Całość środków (mld euro)
Infrastruktura i Środowisko	PO IG	41,9	27,9
16 Regionalnych PO	RPO	24,9	16,6
Kapitał Ludzki	PO KL	14,6	9,7
Innowacyjna Gospodarka	PO IG	12,4	8,3
Rozwój Polski Wschodniej	PO RPW	3,4	2,3
Pomoc Techniczna	PO PT	0,8	0,5
Europejska Współpraca Terytorialna	EWT		0,7
Rezerwa krajowa	–		1,3

Źródło: opracowanie własne.

Wydzielone środki na badania i rozwój, innowacje i przedsiębiorczość: PO IG 54%, RPO 40%, PO Rozwój Polski Wschodniej 4%, PO Infrastruktura i Środowisko 2%². Tak więc zadanie, jakim jest stworzenie innowacyjnej gospodarki, otrzymało wsparcie największe, bo aż 54% alokacji środków. Rozwój nowych technologii stał się jednym z głównych celów polskich programów operacyjnych.

Wykorzystanie środków w ramach ww. programów wynosi (stan na 30.09.2011 r.):

- w perspektywie finansowej 2004–2006 z FS, wg wniosków o płatność przekazanych do Unii Europejskiej 97,56%,
- w perspektywie finansowej 2007–2013, wg umów o dofinansowanie 68,6%, wg wniosków o płatność 26%; należy podkreślić, iż wnioski będą spływały do 2015 roku³.

² Przewodnik po źródłach finansowania z funduszy europejskich, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, s. 7.

³ Wykorzystanie środków UE w ramach Strategii wykorzystania FS lata 2004–2006 oraz NSRO 2007–2013, Informacja miesięczna za wrzesień 2011 r., MRR, Warszawa, październik 2011, tab. 3, s. 4; www.fundusze-strukturalne.gov.pl/Wiadomości/Wdrażanie+funduszy+strukturalnych/Wykorzystanie_Funduszy_Europejskich_stan_na_koniec_września_2011.htm.

Jak wskazują szacunki na lata 2007–2013, Polska otrzyma od UE w sumie 87 mld euro, a do budżetu odda 22 mld euro, co oznacza, iż „na czysto” otrzyma ok. 65 mld euro. Suma, którą wpłacamy do budżetu Unii stanowi tylko 1/4 tego, co otrzymujemy, a środki, jakie otrzymamy, są największe ze wszystkich krajów członkowskich⁴.

2. Małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP)

Przygotowując dokumenty programowe, duże znaczenie przypisano firmom MSP, ale nie bez przyczyny, gdyż udział MSP w całkowitej liczbie przedsiębiorstw w Polsce wynosi 99,8%, a udział w tworzeniu PKB to 49%, zatrudniają one 66% osób pracujących. Z tego powodu kierowanie programów UE do tego sektora jest bardzo istotne, gdyż wiąże się z możliwościami dalszego rozwoju nie tylko MSP, ale i całej gospodarki⁵. W większości tzw. konkursów wielkość przedsiębiorstwa determinuje wysokość przyznanej pomocy.

Warto więc zwrócić uwagę na status przedsiębiorcy. Zgodnie z regulacjami Komisji Europejskiej (Załącznik do rozporządzenia Komisji nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r.) do określenia wielkości przedsiębiorstwa – mikro, małe lub średnie – należy brać następujące dane: liczba pracowników (maksymalnie do 250 osób), roczny obrót (do 50 mln euro) lub osiągnięta suma bilansowa (do 43 mln euro). Ważnym elementem dla określenia statusu MSP jest również kryterium niezależności, gdyż przedsiębiorstwo nie może być zależne w stopniu większym niż 25% od przedsiębiorstw niekwalifikujących się jako małe lub średnie.

Pozostawienie „do wyboru” wskaźników: roczny obrót i suma bilansowa, daje możliwość wyrównania szans przedsiębiorstwom działającym w sektorze usług, które osiągają wyższe wskaźniki obrotu niż aktywa bilansu⁶. Małe i średnie przedsiębiorstwa są też czynnikiem pewnej stabilności społecznej i rozwoju gospodarczego. Jednakże ich rozwój może być ograniczony z powodu niedoskonałości rynku. Często mają trudności z uzyskaniem kapitału lub kredytu, przy jednoczesnej niechęci do podejmowania ryzyka. Ograniczone zasoby MSP mogą również ograniczyć ich dostęp do informacji, która dotyczy w szczególności nowych technologii i potencjalnych rynków. Kwestie te powinny być uwzględnione przy określaniu celu pomocy, którym powinno być umożliwienie rozwoju działań gospodarczych małych i średnich przedsiębiorstw, pod warunkiem że pomoc ta nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem⁷.

⁴ http://www.fundusze_europejskie.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Czysafundusze.aspx (13.12.2011).

⁵ *Polska w Unii Europejskiej. Nasze warunki członkostwa*, Wydawca Biuro ds. Referendum Europejskiego KPRM, Warszawa, marzec 2003, s. 36.

⁶ *Mapa przedsiębiorcy 2007–2013. Przewodnik po funduszach europejskich dla przedsiębiorców*, Wydawca Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, grudzień 2009, s. 21.

⁷ Dz. Urz. L 010, 13/01/2001 P. 0033–0042, Rozporządzenie Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw, s. 1, pkt 5.

Patrząc na różnice między małymi a średnimi przedsiębiorstwami, zalecono inne pułapy intensywności pomocy dla przedsiębiorstw małych, a inne dla średnich. Intensywność pomocy w **nowej mapie** pomocy regionalnej określono na poziomach (tab. 12)⁸.

Tabela 2

Mapa pomocy

Intensywność pomocy	Stara mapa pomocy regionalnej	Nowa mapa pomocy regionalnej	
		do 31.12.2010 r.	od 1.01.2011 r.
Max 30%	Warszawa, Poznań	m.st. Warszawa	całe woj. mazowieckie
Max 40%	Wrocław, Kraków, Gdańsk, Sopot, Gdynia	pomorskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, dolnośląskie, śląskie, mazowieckie,	pomorskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, dolnośląskie, śląskie
Max 50%	pozostałe	pozostałe	
dodatkowo dla MSP	15%	20% mikro i małe; 10% średnie	

Źródło: opracowanie własne na podstawie: DzU nr 200, poz. 2050, s. 1–2, Rozp. Rady Ministrów z dnia 1.09.2004 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej; DzU 06.190.1402, Rozp. Rady Ministrów z 13.10.2006 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej, s. 2.

3. Innowacyjność MSP i przedsiębiorstw działających w Polsce

J.A. Schumpeter wprowadził do teorii ekonomii szeroką definicję innowacji, uzależniając jej wystąpienie od szeregu elementów: wytworzenie nowego produktu lub wprowadzenie na rynek towarów o nowych właściwościach, wprowadzenie nowej metody produkcji, otwarcie nowego rynku zbytu, zdobycie nowych źródeł surowców, przeprowadzenie nowej organizacji jakiegoś przemysłu. Według tej teorii, innowacja powstaje w wyniku decyzji i działania przedsiębiorcy, prowadząc do wypracowania nowej funkcji produkcji. U podstaw innowacji leżą zmiany techniczne, społeczne i organizacyjne, a cechą innowacji jest jej nieciągłość. Bardzo ważnym elementem w budowaniu innowacyjności małej firmy jest sam właściciel, jego przedsiębiorczość, kreatywność, otwartość i elastyczność na zmiany⁹.

Należy podkreślić, iż w rankingach innowacyjności Polska znajduje się na końcu. Jednym z powodów są niewykorzystane nakłady. Niedobór środków wymusza na podmiotach gospodarczych poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania, a duże znaczenie powinny mieć tutaj instytucje finansowe oraz państwowe¹⁰.

Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w przemyśle w latach 2004–2006 wyniósł 23%, w latach 2006–2008 – 21%, w tym 14,6% małe firmy, 32,7% średnie firmy, 60,7%

⁸ *Ibidem*.

⁹ A. Nowakowska, Z. Przygodzki, M.E. Sokołowicz, *Regiony w gospodarce opartej na wiedzy*, Difin, Warszawa 2011, s. 82 i 86.

¹⁰ *Innowacje w rozwijaniu konkurencyjności firm. Znaczenie wsparcia, przykłady zastosowań*, red. J. Perenc, J. Hołub-Iwan, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2011, s. 110–111.

duże firmy. Natomiast odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w usługach w latach 2004–2006 wyniósł 21,2%, w latach 2006–2008 – 15,5%. Źródła finansowania projektów innowacyjnych wskazane przez przedsiębiorcę w pierwszym rzędzie przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3

Źródła finansowania (%)

Źródła finansowania innowacji w Polsce	Środki własne	74,75
	Kredyt bankowy	22,00
	Środki z zagranicy	1,75
	Środki publiczne	1,34
	Fundusze kapitału wysokiego ryzyka	0,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Badanie rynku wybranych usług wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności w Polsce – finansowanie zwrotne, na zlecenie PARP 2010*, GUS, s. 44–54.

Średnie nakłady inwestycyjne na przedsiębiorstwo w sektorze przedsiębiorstw wyniosły 86,2 tys. zł, podczas gdy w sektorze MSP 40 tys. zł. Jak się okazuje, przedsiębiorcy MSP mają ograniczoną wiedzę nt. potencjalnych źródeł finansowania, niechętnie korzystają z kredytów czy dotacji, a samo zaciąganie kredytów kojarzone jest z problemami finansowymi firmy, a nie z wykorzystaniem szans. Tylko ponad 40% MSP ma doświadczenie w korzystaniu z kredytu bankowego, a dla 12% kredyt bankowy jest najważniejszym źródłem finansowania. Ponad 50% badanych nie ma doświadczenia we współpracy z bankami komercyjnymi. Główne bariery to: brak zdolności kredytowej (26%), brak wymaganego zabezpieczenia kredytu (23%), pogorszenie sytuacji gospodarczej (25% badanych)¹¹. Niemniej jednak najważniejszym źródłem informacji niezbędnej do budowania i wdrażania strategii oraz prowadzenia działalności gospodarczej, według przedsiębiorców, są instytucje finansowe. Najwięcej, ponad 60%, przedsiębiorców zainteresowanych jest informacjami o nowych sposobach finansowania¹². Liczba aktywnych z sektora MSP osiągnęła 1,8 mln (w 2007 było ich 1,7 mln). W dalszym ciągu odczuwają jednak bariery hamujące rozwój, nawet w sytuacji korzystnej koniunktury gospodarczej – nadmiar regulacji prawnych, niejasne przepisy podatkowe, ograniczenia administracyjne, nadmierny stan zapasów wyrobów gotowych, wydłużające się terminy płatności oraz trudniejszy dostęp do kapitału. W Raporcie Banku Światowego Doing Business 2010 Polska znalazła się dopiero na 72 miejscu w rankingu oceniającym sprzyjanie i ograniczanie działalności gospodarczej. W Raporcie tym jako problem w rozwoju firmy wskazano również niską innowacyjność, brak oparcia działalności na nowych technologiach oraz innowacjach nietechnologicznych.

¹¹ *Badanie rynku wybranych usług wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności w Polsce – finansowanie zwrotne, na zlecenie PARP 2010*, GUS.

¹² Raport z badań *Strategiczne źródła informacji w działalności przedsiębiorstw*, Warszawa 2010, na zlecenie PARP 2009/2010.

Wskazano, że im mniejsze jest przedsiębiorstwo, tym mniejsza jest jego skłonność do wdrażania innowacji oraz prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, co z kolei ogranicza jego konkurencyjność w dłuższym okresie. Należy tu podkreślić, iż zauważalna jest pozytywna zmiana w tym zakresie ze względu na wymuszenia, jakie niesie za sobą dystrybucja środków unijnych¹³.

Jak wskazuje S. Marciniak, ok. 35–40% polskich firm MSP bankrutuje w ciągu roku od powstania. Znaczną rolę w tym procesie odgrywają ograniczenia kapitałowe. MSP dysponują dużo słabszym potencjałem kapitałowym, a tym samym dużo mniejszymi możliwościami działania, szczególnie w tak ryzykownym zakresie jak innowacyjność. Główne przyczyny niskiej innowacyjności to: niedostatek środków finansowych (bardzo częste jeszcze finansowanie ze środków własnych i pożyczek rodzinnych), mała pomoc finansowa ze strony administracji, trudny dostęp do osiągnięć naukowo-technicznych, słabe kontakty małych firm z B+R, brak zainteresowania, wysokie koszty, trudność w kredytowaniu¹⁴.

Źródła finansowania innowacji w Polsce można podzielić na środki krajowe i wspólnotowe. Pewnym uzupełnieniem mogą być środki pochodzące z kredytu bankowego, funduszu leasingowego, funduszy podwyższonego ryzyka typu *venture capital (private equity)*, środki z organizacji tzw. Sieci Aniołów Biznesu.

4. Idea, cele, zasady oraz kryteria wyboru wniosków o kredyt technologiczny

Celem podniesienia poziomu innowacyjności przedsiębiorstw zarezerwowano środki skierowane na nowoczesne rozwiązania w przedsiębiorstwach. Odbiorcy pomocy to podmioty gospodarcze mające siedzibę na terenie Polski i spełniające kryteria MSP oraz posiadające zdolność kredytową¹⁵. Przedsiębiorcy wdrażający nowe technologie mogą otrzymać wsparcie ze środków Funduszu Kredytu Technologicznego w formie premii technologicznej. Kwota przeznaczona na ten cel na lata 2007–2013 wynosi 409 850 588 euro (obecnie ponad 1,7 mld zł)¹⁶.

Firmy mogą wdrożyć zakupione lub własne wyniki prac B+R, przeznaczając kredyt technologiczny na nową inwestycję dotyczącą wdrożenia nowej technologii, uruchomienie produkcji nowych wyrobów, modernizację wyrobów produkowanych lub świadczenie nowych usług w oparciu o tę technologię. Przedsiębiorcy po zakończeniu realizacji projektu i uruchomieniu produkcji bądź rozpoczęciu świadczenia usług będą mogli uzyskać umorzenie części kredytu technologicznego. Dofinansowane są projekty przedsiębiorstw z sektora produkcyjnego oraz usługowego w zakresie realizacji nowych inwestycji, które obejmują

¹³ <http://www.parp.gov.pl/index/more/18071>; Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008–2009 (10.11.2011).

¹⁴ S. Marciniak, *Innowacyjność i konkurencyjność gospodarki*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2010, s. 140–141, 143.

¹⁵ Rozporządzenie KE 800/2008.

¹⁶ Ustawa z dnia 30.05.2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej, DzU nr 116, poz. 730.

nabycie innowacyjnych rozwiązań technologicznych, przede wszystkim związanych z zastosowaniem technologii innowacyjnej w skali światowej. Ustawa nie określa maksymalnej i minimalnej wartości kredytu technologicznego, ograniczeniem w przypadku wysokości kredytu jest tylko zakaz finansowania dużych projektów, tj. takich, których wartość przekracza równowartość 50 mln euro.

Premia technologiczna, zgodnie z ustawą, nie może być wyższa niż 4 mln zł i nie może przekraczać limitów z mapy pomocy dla inwestycji, a wyliczana jest na podstawie kosztów kwalifikowanych sfinansowanych kredytem technologicznym.

Natomiast **środki wkładu własnego** przedsiębiorcy (min. 25%) muszą być przeznaczone na sfinansowanie wydatków kwalifikowanych związanych z realizacją inwestycji technologicznej, zgodnie z załączonym harmonogramem rzeczowo-finansowym. Nie jest również istotne, z jakich źródeł będą pochodziły środki (np. kredyt komercyjny, bieżące przychody, kapitał własny spółki), ważne, by nie stanowiły pomocy publicznej.

Ważnym aspektem jest **spełnienie warunku nowej inwestycji**, co oznacza inwestycję w aktywa materialne oraz aktywa niematerialne i prawne związane z utworzeniem nowego zakładu, rozbudową istniejącego, dywersyfikacją produkcji zakładu (poprzez wprowadzenie nowych dodatkowych produktów), zasadniczą zmianą dotyczącą całościowego procesu produkcyjnego istniejącego zakładu¹⁷.

Banki komercyjne. Niewątpliwie podstawową zaletą kredytu technologicznego jest możliwość spłaty części kredytu ze środków FKT w formie premii technologicznej. W celu dystrybucji środków został stworzony Rachunek Funduszu Kredytu Technologicznego zasilany wspomnianymi wcześniej środkami PO IG pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej oraz budżetu państwa. Od 2009 roku BGK jest tzw. Instytucją Wdrażającą, jednakże niezbędna jest współpraca z innymi bankami komercyjnymi w celu udzielenia komercyjnego kredytu technologicznego. Od początku funkcjonowania działania współpracuje 15 banków, a od 2011 roku liczba wzrosła do 20. Najbardziej aktywne wśród banków w otwartości finansowania przedsięwzięć kredytem technologicznym są: PKO Bank Polski SA, ING Bank Śląski SA, Raiffeisen Bank Polska SA, PKO SA, Alior Bank, BRE Bank, BZ WBK, Citi Bank Handlowy, Kredyt Bank SA¹⁸. Zgodnie z ustawą z 30.05.2008 r. (DzU nr 116, poz. 730), to banki komercyjne – kredytujące na podstawie podpisanych umów – przyjmują wnioski przedsiębiorców, sprawdzają kompletność i poprawność formalną, a następnie przeprowadzają analizę zdolności kredytowej przedsiębiorców na warunkach kredytu komercyjnego. Do zadań BGK należy weryfikacja spełnienia warunków przez przedsiębiorcę w zakresie technologii i sposobu jej wdrożenia, wspartych wcześniej opinią jednostki naukowej. Należy zaznaczyć, iż opinia jednostki naukowej jest niezbędna na etapie wnioskowania i określania cech innowacyjności technologii. Bank po dokonanej pozytywnie analizie finansowej inwestycji podpisuje z klientem warunkową umowę kredy-

¹⁷ Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007–2013, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013, Warszawa 2007, s. 103–105.

¹⁸ III INFODAY Inżynierii Finansowej, Warszawa 7–8.12.2011 r.

ową kredytu technologicznego lub wystawia promesę udzielenia kredytu technologicznego (decyzję w kwestii wyboru dokumentu pozostawia się kredytobiorcy, obydwie są akceptowalne przez BGK). Przedsiębiorca również za pośrednictwem banku kredytującego (ostatnio pocztą kurierską) składa do BGK wnioski o dofinansowanie (premię). Po pozytywnej ocenie BGK przyznaje MSP promesę premii technologicznej, na podstawie której kredytujące banki komercyjne udzielają przedsiębiorcy kredytu technologicznego z własnych środków. Przedsiębiorca może złożyć dowolną liczbę wniosków o kredyt technologiczny. Jednak każdy z tych wniosków powinien dotyczyć innej inwestycji, która nie jest powiązana z poprzednią. Ponadto przedsiębiorca jako klient banku musi mieć odpowiednią zdolność kredytową, aby korzystać z kilku kredytów. Bank Gospodarstwa Krajowego przyjmuje i rozpatruje wnioski o przyznanie premii technologicznej według kolejności wpływu. Bank BGK może przyznać premię do dnia 15.09.2013 r., natomiast bank kredytujący może zawierać umowy o udzielenie kredytu technologicznego do dnia 31.10.2013 r. Sama premia może być wypłacana do dnia 31.12.2015 r. na rachunek wskazany w umowie o dofinansowanie prowadzony w banku kredytującym, a wypłata premii jest zaliczona wyłącznie na spłatę kapitału kredytu technologicznego.

Ważnym aspektem jest pojęcie inwestycji w nowe technologie (tab. 4). Od początku realizacji działania 4.3 kredytu technologicznego przyjęto 990 wniosków, ale też podpisano tylko 158 promes premii technologicznej, co stanowi zaledwie 15-procentowy wskaźnik pozytywnych decyzji w ocenie technologii przez BGK.

Tabela 4

Inwestycja technologiczna

Inwestycja technologiczna
zakup nowej technologii, jej wdrożenie oraz uruchomienie na jej podstawie produkcji nowych lub znacząco ulepszonych towarów lub usług
wdrożenie własnej nowej technologii oraz uruchomienie na jej podstawie produkcji nowych lub znacząco ulepszonych towarów lub usług
nowa technologia – prawo własności przemysłowej, usługa badawczo-rozwojowa, która umożliwia wytwarzanie nowych lub znacząco ulepszonych towarów, procesów lub usług, nie jest stosowana ona na świecie dłużej niż 5 lat

Źródło: opracowanie własne.

Wśród kryteriów (tab. 5) ustalono wymogi formalne dla wniosku i wnioskodawcy, projektu oraz wypłaty premii¹⁹.

Należy wskazać kilka podstawowych barier w pozyskiwaniu środków. Pierwsza z nich to zastosowanie uzależnienia faktycznego uzyskania dotacji ze środków publicznych od wielkości sprzedaży produktów wynikającej z realizacji inwestycji (aby kwota dotacji

¹⁹ [www.bgk.com.pl/kredyt technologiczny](http://www.bgk.com.pl/kredyt%20technologiczny) (7.12.2011).

Tabela 5

Kryteria dostępu

Kryteria dostępu
status mikroprzedsiębiorcy, małego lub średniego przedsiębiorcy
posiadanie zdolności kredytowej, która umożliwi uzyskanie kredytu inwestycyjnego na warunkach komercyjnych
udokumentowany wkład własny, min. 25% wydatków kwalifikowanych (nie może być finansowany ze środków publicznych); środki własne przedsiębiorcy muszą stanowić nie mniej niż 25% tzw. kosztów kwalifikowanych inwestycji technologicznej finansowanej z kredytu technologicznego
zapewnienie trwałości rezultatów projektu przez okres minimum 3 lat od zakończenia projektu
Kryteria przyznania premii technologicznej
uzyskanie promesy lub warunkowej umowy udzielenia kredytu technologicznego z banku kredytującego
uzyskanie opinii wystawionej przez podmiot wymieniony w art. 5 ust. 3 pkt 1 ustawy stwierdzającej, że technologia, która będzie wdrażana w wyniku realizacji inwestycji technologicznej finansowanej kredytem technologicznym, jest nową technologią, której okres stosowania na świecie nie jest dłuższy niż 5 lat
Kryteria wypłaty premii
wypłacenie kredytu
zakończenie inwestycji technologicznej
poniesienie wydatków na realizację inwestycji, kwalifikujących się do wsparcia w formie premii technologicznej, potwierdzonych fakturami lub innymi dokumentami o równoważnej wartości dowodowej oraz dowodów ich zapłaty
przedstawienie opinii sporządzonej na wniosek przedsiębiorcy przez podmiot wymieniony w art. 5 ust. 3 pkt 1 ustawy, która stwierdza wdrożenie nowej technologii w ramach inwestycji technologicznej finansowanej kredytem technologicznym i rozpoczęcie produkcji towarów lub świadczenia usług, o których mowa w art. 9 ust. 6 ustawy, będących wynikiem tej inwestycji, na podstawie obserwacji procesu wdrażania i analizy dokumentacji procesu wdrażania
niezaleganie US i ZUS

Źródło: opracowanie własne na podstawie zmian do Kryteriów oceny wniosków zgodnie ze *Szczegółowym opisem priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007–2013* z dnia 6 grudnia 2010 r., s. 66–68, i 30 marca 2011 r., s. 1–9.

była równa kwocie faktur sprzedaży), co stanowi znaczne ograniczenie wypłaty dofinansowania w porównaniu z innymi działaniami PO IG. Druga bariera to błędy we wnioskach: złe ich wypełnienie, kopie dokumentów nie mają parafek oraz poświadczeń „za zgodność z oryginałem”, opinia o nowej technologii nie zawiera wszystkich informacji dotyczących wykazania faktu innowacyjności w projektach, opinie sporządzane są przez nieuprawnione instytucje, a technologia, której wdrożenie miało być przedmiotem inwestycji, zawarta jest już w kupowanym za kredyt urządzeniu. Stało się to m.in. inspiracją do zmian w zasadach. Zachodziło bardzo duże ryzyko, że duża część środków (ok. 1/3) przeznaczonych na kredyt technologiczny nie zostanie wykorzystana i tym samym zostanie zwrócona do budżetu UE.

Od lipca 2009 r. zaledwie 30 przedsiębiorców złożyło wnioski o udzielenie premii technologicznej na łączną kwotę ok. 30 mln zł, co stanowiło jedynie 15% alokacji przeznaczonej na II półroczu 2009 r.²⁰ Toteż zmieniono zasady wnioskowania o kredyt²¹ (tab. 6).

Tabela 6

Kredyt technologiczny – nowelizacja zasad

	Od 2009 r.	Od 23 maja 2011 r.
Wyplata premii	Konieczność dokumentowania sprzedaży towarów i usług wyprodukowanych z udziałem nowej technologii, premia wyliczana na podstawie osiągniętej sprzedaży	Wyplata premii bezpośrednio po prawidłowym zrealizowaniu inwestycji technologicznej niezależnie od uzyskiwanej sprzedaży
Kwota premii	Wyliczona tylko dla kosztów kwalifikowanych sfinansowanych kredytem	Wyliczona od całości wydatkowanych kosztów kwalifikowanych, toteż częściowej refundacji podlega również wkład własny
Rozpoczęcie inwestycji technologicznej	Po uzyskaniu promesy premii technologicznej	Po dacie złożenia wniosku o dofinansowanie do BGK
Przedmiotowość	brak	Zakup gruntu (do 10% całkowitej wartości kosztów kwalifikowalnych), budowa budynków i budowli, koszty usług doradczych, wsparcie na technologię w postaci nieopatentowanej wiedzy technicznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy.

Należy podkreślić, iż powyższe zmiany umożliwiły także przeliczenie kwot premii również dla tych przedsiębiorców, którzy złożyli wniosek przed wejściem w życie ww. nowelizacji. Toteż intensywność pomocy liczona jest od 100% wydatków kwalifikowanych (do wcześniejszych wniosków, poniesionych po dniu przyznania promesy) na realizację inwestycji, a nie od 70%²².

Wobec niejasnych do spełnienia przez przedsiębiorców MSP procedur – działanie PO IG 4.3 – przedsiębiorcy woleli realizować inwestycje z innych środków lub odłożyć je w czasie. Jak się okazało, jednym z problemów jest niewłaściwe rozumienie przez przedsiębiorców pojęć „technologia”, „wdrożenie technologii”, „inwestycja technologiczna”, które wynikają z ustawy. Bardzo często przedsiębiorcy, zamierzając wdrożyć technologię, plano-

²⁰ *Uzasadnienie do zmiany ustawy*, static.e_prawnik.pl/ustawy/druk3688_1292378404.pdf.

²¹ Nowelizacja uchwalona przez Sejm RP 3 lutego 2011 r. weszła w życie 23 maja 2011 r., DzU 2011, nr 85, poz. 457.

²² *Uzasadnienie...*

wali dokonać zakupu maszyny czy urządzenia, w której ta technologia została już wcześniej zastosowana.

Zmiana tak ważnych kwestii w aspekcie finansowania nowych inwestycji kredytem technologicznym dała też pozytywny efekt w postaci większej liczby składanych wniosków do BGK. Przedsiębiorcy zachęcani umorzeniem części kredytu nie obawiali się składać do banków wniosków kredytowych, mając jaśniejsze zasady wnioskowania o premię. Należy uznać, iż po wdrożeniu zmian ustawowych skala wzrosła z niespełna 20 miesięcznie do ponad 620 w grudniu 2011 r. Przedsiębiorcy doceniają ogromną wagę wsparcia kredytem planowanych inwestycji, które bez niego nie byłyby realizowane.

Podsumowanie

Ostatnie lata przyniosły duże możliwości dotacyjne kierowane na wsparcie finansowania projektów innowacyjnych wśród przedsiębiorców. W ramach drugiej perspektywy finansowej na lata 2007–2013 przeznaczonych jest 87 mld euro, lwią część tych środków ukierunkowana jest również na MSP. Wsparcie w zakresie pozyskiwania środków na inwestycje dają również instytucje finansowe, które umożliwiają kredytowanie zarówno części kosztów niekwalifikowanych projektu, jak i kwalifikowanych. Jak się okazuje, uwzględnienie kredytu bankowego w montażu finansowym projektu w przypadku wielu nowych inwestycji umożliwia składanie wniosku o dotację, gdyż przedsiębiorcy MSP cierpią na brak kapitału. Mimo tego, iż upłynęło 60% czasu trwania tej perspektywy finansowej, wciąż pozostają spore środki w ramach niektórych programów. Takim przykładem jest tzw. premia technologiczna w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka Dz. 4.3. Po dokonanej analizie wskazano na potrzebę modyfikacji ustawowych, zbyt wygórowanych wymagań dla przedsiębiorców MSP, których nie byli w stanie spełnić, co zdecydowanie bezsprzecznie ma wpływ na zmianę wskaźnika składanych wniosków o kredyt i premię technologiczną, co należy również pozytywnie ocenić. Udzielone dzięki kredytowi technologicznemu kredyty pozwolą na znaczne zwiększenie przez firmy MSP innowacyjności oraz popytu na inwestycje w innowacjach.

NEW OPPORTUNITIES OF SME INNOVATIONS FINANCING – TECHNOLOGICAL CREDIT

Summary

Poland will obtain almost €87 milliard for a new financial perspective 2007–2013. The purpose of the article is description of Operational Programs importance in EUR distribution for SME entrepreneurs.

The article is analyzing importance of the credit in SME. Its objective is to present a meaningful role of technological credit as an innovation lever in Poland.

Translated by Maria Makarska-Cynk